

## Malva, com uns vers de Màrius Torres. Ocre, com la ciutat de Lleida

La Seu Vella de Lleida. Foto: Jesús Garcia

L'oest sempre queda allà. I allà, a vegades, gairebé sempre, és prou lluny com perquè l'imaginari d'un país li guardi un lloc poc privilegiat en l'espai de la memòria col·lectiva. Malgrat tot, i malgrat aquest allà que imposa distància, la Meritxell Gené és una cantautora de Lleida que reivindica l'essència diferencial del nostre oest.

?

Des de fa cinc anys, combino la feina de mestra de música, a l'escola, amb la de cantautora?. La Meritxell ha editat dos treballs discogràfics. *Inesperadament* (l'any 2008) i *Sota els llençols* (l'any 2010), en els que ha procurat evocar-hi una muntanya sencera d'elements que li han servit per reclamar interès cap a les Terres de Ponent. T'aporta quelcom diferent, haver nascut aquí? Sí?. La resposta curta ens apropa nous interrogants. Com és Lleida? Viure a Lleida és viure en una ciutat petita. A la llarga, si et mous sempre pels mateixos àmbits, acabes coneixent a la gent?. Hi ha un poeta, que fins i tot t'has atrevit a musicar, que defineix molt bé aquesta ciutat, oi? Sí, i tant. Màrius Torres parlava d'una ciutat llunyana, dolça, secreta, amb alegries breus. On el sol és important, igual que la boira?. La Meritxell em comenta, com qui no vol la cosa, que tot plegat acaba generant un vida interior especial, una mica tancada i distant de la Catalunya litoral.

?

I des de fora, com ho veiem tot això? Crec que la gent la percep com a alguna cosa llunyana i desconeguda. Com deia en Màrius, 'dolça' pel lligam al món rural, i 'secreta' per poc coneguda?. Veig que el poeta ens anirà acompanyant al llarg de tot el recorregut. Viatgem sempre arran dels nostres referents. M'agrada. Clar que sí. Reivindico l'espai de la plana, i és inevitable fer-ho sense remetre'ns als poetes que en parlen: Màrius Torres, Maria-Mercè Marçal i Jordi Pàmias, per exemple?.

Hem parat a l'estació de trens. Lleida-Pirineus, en diuen. Passegem una bona estona per la Rambla de Ferran. Arribem a l'estàtua d'Indíbil i Mandoni, dos cabdills ilergetes que van defensar Lleida dels atacs dels cartaginesos i dels romans. La Meritxell em recorda que, gràcies a les seves lluites i negociacions, van evitar que la ciutat fos arrasada. Travessem l'arc del pont i entrem al carrer Major. Les passes ens duen a visitar La Paeria. Un majestuós edifici que allotja la casa de la ciutat: l'ajuntament. És curiós veure d'on surten algunes paraules. Per a algú que no sigui d'aquestes contrades, tot això li pot sonar estrany. Resolem l'enigma: la paeria és la casa del paer en cap. I paer en cap és el terme amb el que s'anomenen els alcaldes de Cervera i Lleida. La paraula paer prové del mot llatí *paciarium*, que significa home de pau. Jaume I va atorgar aquest privilegi en estructura verbal l'any 1264 als antics còsols de la ciutat.

Després d'explicacions més que interessants, enfilem costa amunt pel carrer Cavallers. Allà, ens aturem. Som davant l'edifici històric del Roser. Mira, és el que menys m'agrada d'aquesta ciutat: que estiguin transformant el Roser en parador nacional?. Caminem pel Canyeret fins arribar al turó de la Seu Vella. Veus? Això és de les coses que més aprecio de Lleida: la Seu Vella i la seva boira?.

Arriba el moment d'omplir les panxes. Intueixo la resposta, però no puc retenir la pregunta. Què em recomanes, per dinar? Uns bons caragols a la llauna!?. Ahà, ja ho sabia, Meritxell! Després d'uns capítols recomanant frankfurts i entrepans de l'lom amb formatge, tornem a la cuina

tradicional de casa nostra! No saps prou com t'ho agraeixo! ?Ho podríem acompanyar amb un vi. Un Costers del Segre seria gairebé perfecte, o bé algun altre dels vins de l'Olivera, una cooperativa de Vallbona de les Monges que treballa per la inserció de persones amb risc d'exclusió social?. Doncs sí, seria una molt bona opció. I si ens desplaçem una mica més amunt? ?Doncs una ratafia de veritat, de la dels Raiers!?

Boníssim. Ens queda per descobrir la part més romàntica d'aquesta capital catalana. Fem un cafè? ?Podríem anar a La Sibil·la, i així contemplem una meravellosa vista de la ciutat?. Vinga, som-hi! ?També hi ha l'Antares, un bar antic amb una llum molt especial?. D'acord, doncs potser serà millor aquí. ?I si voltéssim per les Garrigues, aniríem a l'Slàvia, de les Borges Blanques?. Ep, Meritxell! Quants llocs amb encant que teniu per aquí, no? La Cafeteria Slàvia és un dels punts de referència cultural de les comarques de ponent. ?S'hi organitza una molt bona programació de concerts al llarg de tot l'any?. Després d'això, sabem que en qualsevol d'aquests llocs gaudirem d'un cafè fet amb paciència. I això és important, creieu-me.

?Totes les comarques de Ponent tenen el seu encant particular. Però, personalment, em quedaria amb Les Garrigues?. I per què? Hi ha alguna cosa que la converteixi en una comarca carregada de detalls? ?Sí. És un paisatge d'oliveres i ametllers. Sovint hi trobem les construccions de pedra seca, antigues cabanes, les espones, que queden totalment integrades. I les persones amb una gran saviesa lenta?. Hi ha algun altre lloc? ?Juneda és un poble petit, però amb moltíssima vida. Al llarg dels anys, s'hi ha anat teixint associacions com l'escola de música, les granges escoles de les Obagues, la Manreana o Miravall, el teatre Foment, la biblioteca, l'editorial Fonoll, el premi de poesia Joan Duch...?. Tot un país per descobrir, realment.

La baixada de les falles és una celebració del solstici d'estiu que té lloc a diversos pobles del Pirineu lleidatà. La baixada dels raiers és un espectacular descens amb construccions de fusta pel riu Segre, que commemora l'antic ofici del transport de la fusta, en aquest cas, a la Pobla de Segur. Tot això és patrimoni de la nostra terra, i ara que s'ha posat de moda censurar segons quines descàrregues, no permetem que nosaltres mateixos oblidem aquestes baixades. Entre moltes d'altres, i només per enumerar-ne dues, són un trosset prou gran de la nostra geografia, de la nostra cultura i de la nostra història. Ponent mereix molt més que ocupar un racó marginal del nostre país.

La Meritxell Gené m'explica que li agrada llegir i escoltar la música que surt d'un acordió. ?És viure?, remarca. ?Una bona cançó és la que ens fa pensar, la que commou i remou, la que ens fa mirar endins, la que ens permet veure'ns-hi reflectits?. Uau, quantes coses, per una sola cosa. L'últim llibre que ha llegit és *El do de la sensibilitat*, d'Elaine Aron, i la darrera pel·lícula que ha passat per davant dels seus ulls ha estat *In time*, d'Andrew Niccol. Què, ja que hi som, hi ha alguna cosa que vulguis criticar? ?L'aeroport d'Alguaire és totalment insostenible i innecessari, ha suposat un gran malbaratament de recursos que s'haguessin pogut destinar en altres qüestions més necessàries?. Més clar, impossible. Ni l'aigua dels rius!

Lleida és de color malva i ocre. Juneda té gust de bon oli. I totes les Terres de Ponent s'escriuen amb els versos de Màrius Torres. "I mentre el món es perd, adormit en la platja, jo somnio -perdut en l'estreta salvatge dels llavis de l'escuma i dels braços del vent". No hi ha cap final perquè tot just hem començat a conèixer-vos: a partir d'avui, l'oest sempre quedarà aquí.